

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf. : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : min@kum.dk
Web : www.kum.dk

Til Kulturudvalgets orientering fremsendes hermed til orientering mine talepapirer fra samråd den 28. maj 2008 vedrørende Fribylovsforslaget.

Med venlig hilsen

Brian Mikkelsen

TALE

Lad mig starte med at konstatere, at jeg er stolt af fribyordningen. Jeg håber, at lovforslaget snart vil blive vedtaget, sådan at vi snart kan byde forfattere, hvis ytringsfrihed er truet i deres hjemlande, velkomne på fribyophold i Danmark. Ved at tilslutte sig den internationale fribyordning markerer Danmark sin støtte til de forfattere m.fl., der vælger at kæmpe for retten til frit at ytre deres tanker og meninger.

Derfor er jeg glad for, at der både under lovforslagets 1. behandling samt i Kulturudvalgets betænkning og senest ved 2. behandlingen i fredags bliver udvist et stærkt og positivt engagement for sagen fra alle Folketingets partier. For jeg synes - inden vi begynder at bore os ned i nogle ting vi måske er knap så enige om - at der er grund til at fremhæve noget vigtigt:

Som jeg læser både Udvalgets betænkning og de indlæg der har været i Folketingssalen, så er det faktisk sådan, at alle partier har erklæret sig enige i det overordnede formål med lovforslaget:

At fremme ytringsfriheden ved at gøre det muligt for danske byer at tilslutte sig den internationale fribyordning, som er alment kendt og respekteret, og som der er rigtig gode erfaringer med. Ordningen går ud på, at byer fra forskellige lande tilbyder sig som fristed for forfulgte forfattere i en periode på to år, sådan at forfatterne kan få et pusterum, hvor de kan føle sig sikre og få ro til at arbejde.

Det er et meget vigtigt udgangspunkt, som jeg synes vi bør fastholde fokus på: Dette lovforslag indfører en fribyordning i Danmark - og yder dermed en praktisk og konkret indsats til gavn for ytringsfriheden. Hvert år oplever verden, at forfattere og journalister bliver dræbt, fordi de vælger at kritisere en regering eller modsige magtfulde interessegruppers grundholdninger.

Med en dansk fribyordning kan vi være med til at hjælpe nogle af de forfattere, journalister og skribenter fra andre lande, som forfølges i deres hjemlande. Sådan kan vi på en god måde støtte den kamp for ytringsfrihed og åbne demokratiske samfund, der foregår uden for vores lands grænser.

Hvis bare vi holder os det for øje, så er det mit håb, at vi også kan tale os til rette om de elementer i lovforslaget, som partierne ikke er enige om. Og forhåbentlig også få opklaret et par misforståelser undervejs. Jeg stiller mig i hvert fald til rådighed for hvilke spørgsmål, der end måtte være fra partiernes side til lovforslaget.

Konkret er jeg blevet bedt om, at redegøre for DF's betækningsbidrag. Det vil jeg så hermed gøre - idet jeg går ud fra, at det jeg skal redegøre for, er hvordan jeg selv har læst DF's betækningsbidrag, og hvad det måtte give mig anledning til af kommentarer.

På det helt overordnede niveau vil jeg gerne sige, at jeg overordnet opfatter DFs betækningsbidrag som en tilslutning til den overordnede intention i lovforslaget: At fremme ytringsfriheden ved at gøre det muligt for danske byer at tilslutte sig den internationale fribyordning ved at tilbyde sig som fristed for forfulgte forfattere i en periode på to år. F.eks. skriver DF i betækningsbidraget, at der kan være behov for, at mange, herunder Danmark, hjælper til med at støtte dem, hvis ytringsfrihed trædes under fode. Det er jeg naturligvis fuldstændig enig i.

Ser vi nu videre på det betækningsbidrag, som Dansk Folkeparti er kommet med, så har partiet opstillet 15 punkter som forudsætninger for sin støtte til lovforslaget.

Hovedparten af de 15 punkter, nemlig 1-3, 5 og 8-14, knytter sig så vidt jeg kan se til den udlændingeretlige regulering af fribyordningen, som hører til integrationsministerens lovforslag nr. L 131, og som jeg derfor ikke vil gå ind i en nærmere kommentar til. Dog vil jeg gerne helt overordnet sige, at jeg ikke i disse punkter finder synspunkter, som regeringen finder som værende i modstrid med den overordnede intention i lovforslaget.

Når det er sagt, så er der nogle nuanceforskelle, eller måske rettere nogle lidt forskellige vægtninger i det som regeringen lægger vægt på, og det som kommer til udtryk i enkelte af punkterne i DFs betækningsbidrag. Det er ikke så mærkeligt eller usædvanligt – vi taler trods alt om forskellige partier. Her tænker jeg specielt på punkterne 4, 6, 7 og 15. Dem vil jeg gerne komme med en lidt uddybende kommentar til.

I betækningsbidragets punkt 4, skriver DF, at udgangspunktet for ordningen er, at den ikke fører til en masseindvandring af forfulgte forfattere, men at ordningen skal ses i lyset af, at Sverige har to forfattere, Tyskland har to og England har én, og at ordningen skal stå i forhold til dette forholdsvis lille antal,

Regeringens holdning er den, at vi gerne vil lave et lovforslag som gør det muligt for danske kommuner at blive internationale fribyer ved at invitere forfattere, hvis ytringsfrihed er truet. Derfor er der ikke indbygget noget maksimum for antal forfattere i ordningen. Det afhænger af, hvor mange kommuner der vil og kan tage handsken op og påtage sig de forpligtelser, der følger af at være international friby. Vi har i indledningen til de almindelige bemærkninger i lovforslaget givet et estimat, en saglig vurdering, af hvor mange forfattere vi forventer der rent faktisk vil blive tale om.

Vi forventer at det faktiske antal forfattere, der bydes velkommen til Danmark under fribyordningen, vil være sammenligneligt med niveauet i de fleste andre lande med fribyer, hvor de enkelte byer typisk kun har en enkelt forfatter, og de enkelte lande samlet højst har nogle få forfattere. Dette er for regeringen en forventning til det faktiske niveau, hverken mere eller mindre.

Det næste punkt i DFs betækningsbidrag, jeg gerne vil knytte en kommentar til, er punkt 6, hvor DF skriver, at partiet forudsætter, ”at den pågældende og dennes eventuelle medbragte familie i det hele opfører sig ordentligt i Danmark under opholdet,

efterlever formålet med fribyordningen og indtager en ydmyg og respektfuld holdning til Danmark og danskerne”.

Hvad angår det første led i sætningen om at opføre sig ordentligt, ja så opfatter jeg det som et helt almindeligt krav, der gælder for alle som opholder i Danmark om at efterleve landets love, det kan jeg ikke se noget odiøst i. Det gælder for dig og mig, Per og Poul, Loke og Thor og alle andre: Hvis man opholder sig i Danmark, ja så følger man landets love, sådan må det være.

Det næste led i sætningen om at efterleve formålet med fribyordningen kan jeg heller ikke se nogen problemer med. Formålet med fribyordningen er jo, at forfatterne skal have et midlertidigt frirum i en by i et andet land og mulighed for dér at udøve sin litterære virksomhed. Altså et frirum for en periode og støtte til at fortsætte deres kamp for ytringsfriheden. Det tror jeg godt forfatterne kan efterleve.

Så er der den sidste del af sætningen hvor DF skriver, at partiet forudsætter, at forfatteren og dennes eventuelle medbragte familie, ”indtager en ydmyg og respektfuld holdning til Danmark og danskerne”.

Sådan ville jeg nok ikke lige selv have udtrykt det. Men jeg går ud fra, at der er tale om en form for understregning af hovedbudskabet om at opføre sig pænt og overholde landets love, mere lægger jeg ikke i det. Derudover vil jeg henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 15, som blev stillet i forbindelse med Udvalgets behandling af lovforslaget, og som også indgår som et bilag til betænkningen. Spørgsmål 15 var følgende: ”Hvordan sikres det, at den forfulgte forfatter her i landet primært beskæftiger sig med litterær virksomhed rettet mod sit eget hjemland – der hvor den litterære frihed blev knægtet, og ikke mod helt andre lande, f.eks. Danmark, USA eller andre tredjelande?”

Hertil var mit svar, at formentlig vil en forfulgt forfatter, som inviteres til Danmark som et fristed med opholdet betalt, ikke føle sig foranlediget til at kritisere sit værtsland. Men da fribyordningen tager sigte på at fremme ytringsfriheden, skal forfatterne kunne tale og skrive frit, også selv om de måtte finde på at kritisere forhold i Danmark eller andre tredjelande.

Tale og skrive frit – også selv om kritikken rammer os selv. Det er essensen, det er det ytringsfrihed drejer sig om, og det skal naturligvis også gælde de forfattere, vi byder velkommen under fribyordningen. Det er regeringens holdning.

Det næste punkt i DFs betækningsbidrag, som jeg gerne vil knytte en lidt mere specifik kommentar til, er punkt 7, hvor partiet forudsætter, ”at fribyen (kommunen) afholder alle omkostninger ved forfatterens ophold, jf. besvarelsen af spørgsmål 17 til L 137”.

Spørgsmål 17 var følgende: ”Hvis en friby ikke kan klare den økonomiske opgave med at underholde den forfulgte forfatter, hvem træder så til og betaler de økonomiske forpligtelser?”

Hertil var mit svar, at det er en forudsætning i lovforslaget, at de danske kommuner, der beslutter sig for at blive fribyer, naturligvis vil leve op til deres ansvar og honorere de økonomiske forpligtelser, der følger af et sådant engagement. Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, afsnit 5, forventes den enkelte kommunes årlige udgift pr. forfatter at være omkring 500.000 kr. Et beløb i denne størrelsesorden må det formodes, at danske kommuner, der frivilligt beslutter sig for at blive fribyer, vil kunne finde på budgettet ved en prioritering af ressourcerne.

Derudover har jeg både ved 1.behandlingen af lovforslaget og i anden sammenhæng redegjort for regeringens holdning til økonomien i lovforslaget. Holdningen er den, at friby-ordningen netop er en ordning for byer, som hviler på et lokalt engagement. Det er byerne, der inviterer forfatteren – og byerne, der hermed binder sig til at afholde de udgifter, der er forbundet med forfatterens ophold. Til gengæld er det absolut frivilligt for kommunerne, om de ønsker at tilslutte sig eller ej.

I punkt 15 forudsætter DF, at ordningen evalueres i 2009. Det kan jeg kun erklære mig enig i, at det højt og tydeligt står i indledningen til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Om kriterierne for den kommende evaluering har jeg i besvarelsen af udvalgets spørgsmål 21 bl.a. sagt, at dens formål helt overordnet er at vurdere, om ordningen har været en succes og dermed give et grundlag for politisk beslutning om ordningen bør fortsætte uændret, om den eventuelt bør justeres - eller helt afskaffes. Som det endvidere fremgår af lovforslagets bemærkninger, afsnit 1, vil bl.a. omfanget af ordningens anvendelse indgå i evalueringen.

Succeskriterier for en evaluering af ordningen vil efter min opfattelse bl.a. være:

- At der har været kommuner, som rent faktisk har inviteret en forfatter. Altså at ordningen er blevet brugt efter sit formål
- At ordningen har fungeret godt til både forfatterne og kommunernes tilfredshed
- At der har været et godt samarbejde mellem kommunerne og ICORN

Det var DFs 15 punkter. Som sagt, der er nuanceforskelle mellem DFs og regeringens synspunkter. Dem håber jeg her at have redegjort tilstrækkelig klart for, således at ingen er i tvivl om regeringens holdning til, hvilke krav og forventninger, de kommende fribyforfattere vil blive mødt med. De er vores gæster i en begrænset periode og de er her, fordi deres ytringsfrihed er truet. Naturligvis skal de overholde landets love og ”opføre sig pænt” - som alle andre. Men de skal kunne tale og skrive frit, men de er her, det er jo sådan set det hele går ud på! Og med hensyn til antallet: Vores forventning er, at det vil blive sammenligneligt med de fleste andre lande, der har fribyer. Men det præcise antal afhænger af kommunernes villighed og engagement i ytringsfrihedens sag.

